

SLOVENSKI UČITELJ.

Glasilo
krščansko mislečih

učiteljev
in vzgojiteljev.

VERI, VZGOJI, POUKU.

Letnik I.

V Ljubljani 15. januarija 1900.

Št. 2.

Škofova beseda o šoli in učiteljstvu.

(P. n. gg. učiteljem v preudarek. — Ponatis iz „Škofijskega lista“.)

Ker se zadnji čas še celo v strokovnih listih širijo o šoli popolnoma napačni nauki, sem dolžan posebno p. n. gg. učitelje na to opozoriti. V ta namen hočem prav na kratko dotične cerkvene nauke razviti, da v njihovi luči more vsakdo, ki je dobre volje in veren kristjan, razlikovati pravo od pogrešnega, dobro zrno od slabih plev.

I. Otrok se mora vzgajati in vzgojiti. Paziti se mora na njegovo telo, da lepo raste in zdravo ostane; še bolj pa se mora paziti na njegovo dušo, da se dušne moči ne zamore, ampak razvijajo. Vzgoja naj otroka usposobi za vse naloge njegovega življenja. Tu je treba na dvoje paziti.

Najpoprej je treba paziti na vsesplošno nalogo vseh ljudi, na zadnji namen, katerega nam je postavil naš Stvarnik. Ta namen moramo doseči, moramo ga torej vedno pred očmi imeti, vse svoje življenje moramo po njem uravnovati. Ta zadnji namen pa, ki odločuje pravec vsemu življenju, ni samo naraven, ampak nadnaraven, kakor nam spričuje sama zgodovina in delo Božjega razodetja.

Zraven tega pa je treba paziti tudi na posebno nalogo našo v življenju, na naš poklic, katerega moramo tako vršiti, da nikoli ne opustimo poti do zadnjega našega namena, marveč se mu vedno bolj približujemo. Ker, kaj bi nam koristili kratki dnevi življenja, ko bi zgrešili zadnji, večni namen.

Na to dvojje mora vzgoja paziti, drugače bi bila pomanjkljiva, pogrešna, nesrečna.

II. Kdo pa je dolžan vzgajati? Stariši. Oni so otroku dali življenje; zato mu morajo tudi dobro življenje priskrbeti. Negovati morajo njegovo telo, razvijati mu vse dušne moči; vzgajati morajo otroka za večnost, skrbeti pa morajo tudi za pošten časen poklic njegov. To je naravna njihova pravica in dolžnost, nikdo jim te pravice vzeti, jih od te dolžnosti odvezati ne more. Tako vzgojo pa sme tudi otrok po naravni pravici od starišev pričakovati, da, zahtevati.

Kaj pa, ako stariši osebno ne morejo poskrbeti za tako vsestransko, časnost in večnost obsegajočo vzgojo svojih otrok? Kaj, ako nimajo časa, ako nimajo znanja? Morajo si poskrbeti namestnikov, ki bodo spopolnili, česar sami ne morejo. Ker si pa poedini učiteljev preskrbeti ne morejo, naj se združijo in naj si skupno poiščejo učitelja, ki jih bo namestoval pri otrocih. Tako nastane šola in v šoli učitelj.

Kako vzvišen je torej poklic učiteljev! Stariši so otroku prvi za Bogom, učitelj pa otroku nadomestuje stariše. Učitelj naj torej v ljudski šoli izpolnjuje dolžnost starišev, on naj otroku razvija telesne in dušne moči, on naj ga pripravlja za časni poklic, pripravlja za večni namen, on naj vso dušo otrokovo tako vzgoji, da se bo ozirala z vsemi svojimi močmi vedno proti večnemu namenu.

In ta večni namen, oh, kako je velikansk! Ali ni sam Sin Božji prišel na svet, nas podučiti in za nas umret, da nam ga omogoči? Vzgojitelj pa ima prav to doseči, da delo samega Božjega Sina ne bo za otroka zastonj, vzgojitelj je sodelavec samega Boga!

III. Iz tega vidimo, da vzgoja ni mogoča brez vere, brez verskih nauk in verskega življenja. Nadnaravno življenje vloženo v otroka pri sv. krstu, mora se skladno razvijati s celotnim naravnim življenjem, da, mora ga popolnoma prešinjevati, takó, da otrok vse svoje življenje uravnava v duhu verskih nauk in verskih zahtev: recimo kar naravnost, vzgoja mora gledati na to, da otrok krščansko živi. Ako vzgojitelj tega ne namerava, je vzgajanje pomanjkljivo in sicer pomajkljivo v bistveni in najvažnejši točki. Kaj bi otroku pomagalo zdravo telo, kaj vse raznovrstno znanje, ko bi se ne priučil krščanskemu mišljenju in življenju, ko bi se ne priučil vedno gledati v večnost, in življenje tako uravnava, da večnosti ne izgubi.

Tako vzgajati so dolžni naši krščanski stariši, in prav tako tudi njihovi namestniki: krščanski učitelji. Ko bi učitelji to važnejšo stran vzgoje zanemarjali, bi se pregrešili proti starišem in proti otrokom, pregrešili proti Bogu in Jezusu, prevzvišeno nalogo svojo ponižali bi neizrečeno, vzeli ji najdivnejši sijaj.

Komu pa je poverjeno delo odrešenja? Komu je Jezus izročil večne resnice, da jih nepokvarjene ohrani in oznanjuje? Komu svoje z življenjem, trpljenjem in smrtjo pridobljene milosti, da jih deli? komu svojo oblast, da v njegovem imenu vodi vse narode po potu k večnemu življenju? Ali ne svoji sveti cerkvi? Da, sv. Petru in apostolom je naročil: „Meni je dana vsa oblast v nebesih in na zemlji; pojdite torej in učite vse narode ...!“

Cerkev Jezusova, to je ona cerkev, kateri so na čelu papež in ž njim združeni škofje kot pravni nasledniki sv. Petra in apostolov, je to svojo od Jezusa ji naloženo dolžnost vedno vestno, navdušeno in požrtvovalno vršila. Njeni blagovestniki so šli med vse narode in še sedaj hodijo s križem v eni, s knjigo v drugi roki. Ona uči in vzgaja narode, ona uči in vzgaja roditelje in učitelje, po njih pa uči in vzgaja njihove otroke. Njeno delovanje, njen upliv mora segati na vse strani, segati v vsako hišo, segati v vsako ljudsko šolo; nje duh mora vse življenje osebno in vzgojno prešinjevati: to pravico ji je podelil Jezus Kristus, s pravico ji pa tudi naložil dotično dolžnost.

Iz tega pa kar naravno sledi, da kakor v družini, tako mora tudi v šoli cerkev imeti prav poseben upliv in sicer na vse šolsko delovanje; mogoče ji mora biti dobiti si prepričanje, da se v šoli dela in vzgaja v njenem duhu, točno po naukih Jezusovih; mogoče ji mora biti dobiti si prepričanje, da vsa vzgoja namerava otroke pripeljati k Bogu, k Jezusu, srce njihovo nagniti na krščansko življenje, napolniti s krščanskim duhom. Zato mora vedeti, kake so knjige, kaki učitelji, kako oni vzgajajo; mora vedeti, da se v šoli ne ruši, kar je ona sezidala po stariših, ne ruši delo Jezusovega odrešenja.

To so splošna načela. Kako bo pa cerkev konkretno to od Boga ji dano nalogo izvrševala? Mora se s posvetno vlado dogovoriti in ž njo odločiti tak način, da se ji pravica ne prikrati. Cerkev rada odjenjuje; bistvenih pravic ne more izdati, odjenja pa do najskrajnejših mej. Poglejmo, s čim se je pri nas cerkev zadovoljila. Za Avstrijo je pred šolskim zakonom z dné 25. maja 1868, 26. marca, 14. maja 1869 veljal konkordat, kjer se je glasila točka V.: „Ves poduk katoliških otrok bo v vseh šolah javnih in zasebnih skluden z naukom katoliške vere; škofje bodo pa po sebi lastni pastirski dolžnosti in nalogi vodili versko vzgojo otrok v vseh javnih in zasebnih šolah in bodo marljivo pazili, da se v noben učni predmet ne vrine kaj tacega, kar bi se protivilo katoliški veri in nraavnemu življenju“; točka VIII. pa tako-le: „Vsi učitelji v šolah za katoličane bodo pod cerkvenim nadzorstvom. Nadzornike cerkvene pokrajine bo Njegovo veličanstvo po predlogu škofovem imenovalo... Vera in nraavnost pozvanega učitelja mora biti neomadeževana; kdor bi s prave poti zabredel, se bo odstavil.“

S temi od papeža in cesarja potrjenimi določbami se je bistveno in naravno pravo cerkve priznalo in zavarovalo. — Ne gre se torej tu za kako gospodstvo in hlapčevanje, ampak za mesto, katero šola kot taka po svoji naravi zavzema. Kakor vsako drevo in vsaka bilka najlepše raste, cveté in sad rodí, ako je v zemlji in v obnebjú njeni naravi prikladnem, drugače pa gine, tako tudi šola. Ako se odtrga iz mesta nji po naravi in nalogi odločene, mora škodo trpeti in to ravno gledé prve njene naloge, namreč gledé krščanske vzgoje.

Ne gre se za kako gospodovanje, če tudi cerkev hoče imeti nekako nadzorstvo nad vzgojitelji. O saj vsa šolska vzgoja zavisi od vzgojiteljeve osebe, zato mora cerkev imeti poroštvo, da so v katoliški šoli res katoliški, nraavni možje. Ker kako bi mogel katoliške stariše pri vzgoji njihovih katoliških otrok nadomestovati mož nekatoliškega prepričanja in slabega življenja?

IV. Pa tudi država se mora za šolo zanimati, akoravno šola ni državni zavod. Dolžna je skrbeti za splošno blagostanje, more tudi zahtevati, da si vsak podložnik osvoji vsaj toliko znanja, kolikor je za stopinjo časovne kulture in za obstanek poedinca potrebno; zato more določiti ono najnižjo mero znanja, do katere mora vsakdo priti; prisiliti more stariše, da za to poskrbé in sicer, ako drugače ni mogoče, po šolah. Iz tega sledi, da ima tudi država pravico do šole, da tudi ona more v šole poseči, v kolikor je potreba, da se prepriča, če se v šoli to doseže, kar ona spozna, da je res potrebno. Ne sme pa država cerkvi kratiti njenih pravic, ampak o mejah vpliva se z njo lepo sporazumeti.

Presegala bi pa država svoje pravice, ko bi „sebi prisvajala vrhovno vodstvo in nadzorstvo nad vsem podučevanjem in vzgajanjem pripustivši cerkvi samo oskrbovanje, vodstvo in neposredno nadzorstvo verskega podučevanja in verskih vaj, iz vsega družega podučevanja bi pa popolnoma odstranila vpliv cerkve“; zagrešila bi država proti cerkvi, „ko bi učitelje katerekoli veroizpovedi nameščavala na katoliških šolah in ko bi vpeljavala knjige, ki jih cerkev ni odobrila.“ Tako odločuje šolski zakon za Avstrijo z dné 25. maja 1868, ki je torej načelno cerkvi protiven in ji krati od Jezusa podeljene pravice. Zato so se proti temu zakonu izrekli sveti Oče in tudi avstrijski škofje, zato dobri katoličani želé, da se popravi in prenapredi.

V. Sedaj se pa lahko vidi, zakaj in v koliko nove šole ne odobrava cerkev in vsakdo, kdor ve kaj je cerkev, ter ji je zvesto udan.

Drago nam je, da je v zadnjih letih šola v marsičem lepo napredovala, posebno v učni metodi; drago nam je, da more nova šola napredek posebno v mehaniki in tehniki za se uporabiti, in si toliko izvrstnih učil pripraviti, da se otrokom poduk res olajšava in razum laglje razvija; drago nam je, da se tudi učitelji skrbneje za prevzvišeni svoj poklic pripravljajo in prav želimo jim ne le dostojnega ugleda, ampak tudi sredstev, da morejo brez skrbi za vsakdanji kruh le poklicu svojemu živeti; drago nam je, ako se učitelji združujejo in združeni pospešujejo vse, kar zadeva vzvišeni stan njihov.

Drago nam pa ni, ako učitelji nočejo priznati pravic, katere ima cerkev do šole in novo šolo najbolj proslavljajo prav zato, ker je ona cerkvi kriovična; drago nam ni, ako učitelji sami hočejo šolo popolnoma odtegniti uplivu cerkve Jezusove zahtevajoči svobodno šolo, podobni sinu, ki noče nad seboj priznati naravnih pravic očeta in matere, ampak hoče svobodo brez njih in proti njim; drago nam ni, ako iščejo svojo čast in ugled v tem osvobojenju od cerkve, v neki napetosti do duhovskega stanu, v nekem begu od cerkvenih opravil; drago nam ni, ako se čuje, da marsikateri učitelji širijo med ljudstvom ono pogubno svobodomiselnost, ki v svojem jedru ni nič družega, kakor odpor proti gospodstvu samega Boga; drago nam ni, ako ta vzgojni nalogi, zato pa tudi šoli sami pogubni duh preveva strokovne učiteljske liste, ter se po listih prenaša in vsaja v srca učiteljev, vzgojiteljev samih.

VI. Povedal sem odkritosrečno, kaj misli Jezusova cerkev o vzgoji in šoli, kaj mora torej tudi vsak dober katoličan misliti; povedal sem, kaj je

v današnjem gibanju učiteljskem zdravega in pohvalnega, kaj pa nezdravega in škodljivega: da to storim, velevala mi je moja pastirska dolžnost, velevala ona ljubezen, katera mi plamti v srcu do šole in do naših učiteljev, ki v tej šoli namesto katoliških starišev vzgajajo njihove katoliške otroke.

Dodam samo še to le. Načelnih vprašanj ne bodo rešili ne gg. učitelji, ne gg. duhovni, rešila se bodo na višjih merodajnih mestih. Daj pa Bog, da bi duhovni in učitelji složno vzgojevali otroke naših katoliških starišev. Naj učitelji priznajo cerkev Jezusovo in vseobsežne njene naloge, naj ji bodo vdani in verni otroci, pa naj zato tudi spoštujejo duhovne, po katerih cerkev nalogo svojo izvršuje; naj ne zamerijo duhovnu, ako se kaj spozabi, ako je morebiti bolj nesrečnega temperamenta, pa je prehitro užaljen. Pa tudi gg. duhovni naj radi priznajo to, kar je tudi a novi šoli res dobrega, naj sočutno spremljajo dobro prizadevanje učiteljev, naj jim pomagajo in jim bodo prijazni tudi tedaj, ko bi kak učitelj kaj pogrešil ali morda poln krivih idej preziral duhovna in bi mu mrzila odvisnost od cerkve; naj gg. duhovni kar mogoče potrpe in dolžnosti svoje mirno in točno spolnjujejo; s tem bodo vsaj pri onih učiteljih, ki so sicer dobre volje, ali so se tekom svojih študij navzeli marsikaj krivih nazorov in raznih predsodkov, mnogo dosegli in pomagali jim otresti se napačnega duha, ter postaviti se na ono mesto, katero je odločeno šoli in vzgojiteljem po pravu Božjem in naravnem.

Z angeli pri betlehenskimi pastircih pojem in želim tudi jaz: „Slava Bogu na višavah in mir ljudem na zemlji, ki so dobre volje!“

V Ljubljani na dan sv. Evzebija, škofa, 16. decembra 1899.

† Anton Bonaventura

škof.

Slovenski učitelj.

(Pisma prijatelju.)

I.

Ljubi tovariš! Vselej, kadar se zamislim v dijaška leta, spominjam se svojih tovarišev sošolcev, zlasti pa ožjih somišljenikov in prijateljev. Prijetno je bilo takrat. Vse stiske so pozabljene. Filisterski obrazi starih profesorjev so nam izginili izpred oči. Mnoge neumnosti, ki smo jih zagrešili v mladeniški prešernosti, so nam morda že odpuščene. Razni nauki — za poznejše življenje in svojo vzgojo jih itak nismo dobili — dosti — so pustili primeroma malo sledu, ker nam jih učitelji, tuji po duhu in mišljenju, niso znali dovolj globoko vcepiti.

Ostale so nam pa nekatere ideje, ki so vznikle v duhu mladeničev, kateri sicer niso poznali ljudstva na lastne oči, iz svojih skušenj, ampak so si vstvarili nazore o narodu, o njegovih potrebah in težnjah iz časnikov in raznih knjig. Seveda te ideje nikakor niso mogle biti čiste, trdne, neizpremenljive, zakaj naše mišljenje in naziranje se je opiralo na knjige in časnike,

je bilo brez trdnih verskih načel, ki morajo biti vsakemu narodnemu delavcu sidro, da se ga oklepa ob viharju, ko ga valovi življenja mečejo od jednega brega na drugi, iz vernosti v naročje nevere, v pogubne vrtince dvomov, obupa, pregreh . . .

Iz naših šol nismo prinesli prepričanja, da je krščanska vera, kakor jo uči sv. cerkev, potrebna za pravo in uspešno odgojo in izomiko slovenskega ljudstva. Kaj še! Baš nasprotno. Nalezli smo se bili nevedé kdaj duha, ki je bil temu nasproten, sovražen. Vstvarjali smo si véro, kajpada krščansko, po nazorih knjig, ki so napojene z liberalnim, brezbožnim duhom, tako krščanstvo, ki ugaja človekovemu srcu in njegovim čutnostim.

Taki smo se razšli na vse strani slovenske zemlje v službe po mestih, trgih in vaseh. S seboj smo nesli zavest, da smo slovenski ljudski učitelji, da moremo in moramo vsestransko koristiti svojemu milemu narodu. Saj se je pred nami razprostiralo širno, slabo obdelovano polje, po katerem se peha naš narod iščoč sreče in blagostanja. Imeli smo najblažji namen voditi ljudstvo k temu cilju.

Ali se še spominjaš, kolikokrat smo deklamovali drug drugemu:

„Ne le, kar vелеva mu stan,
Kar more
To mož je storiti dolžan!“

Kolikrat nas je naslajalo in navduševalo krasno navodilo našega pesnika. Obetali smo, da posvetimo vse moči svojega duha in telesa narodu, čegar sinovi smo, da naš delokrog ne bode samo med šolskimi stenami, da razširimo in vglobimo o prostem času svoje delevanje kot učitelji ljudstva tudi zunaj šole, kjer zlasti na kulturnem in gospodarskem polju nedostajajo delavcev in učiteljev.

Vedeli smo, kaj smo dolžni narodu, kaj moremo in moramo storiti. A v našo škodo in nesrečo narodovo nismo imeli ničesar, ob kar bi se bili opirali, da bi bilo naše delo uspešno in trajno. Živega verskega prepričanja nismo poznali. Nismo vedeli, kje je neusahljivi vir, ki bi iz njega crpali potrebno moč za uspešno izvrševanje svojih načrtov v korist ljudstva.

Zato vidiš, da so nekateri omagali, da nimajo več tistega navdušenja. Opešali so, zakaj tiste ideje, ki so jim ostale iz šole, nimajo dovolj gonilne in tvorilne moči. Druge je okužilo sprideno malomestno ozračje. Lahkoživa družba jih je potegnila v vrtince vživanja in izgubili so zadnje ideale. Sedaj blodijo in iščejo izhoda. Sidro so vrgli proč, zato se ne morejo ustaviti. Zaganjajo se za slepilnimi ideali, ki se jim prikazujejo iz pokvarjenega časopisja in knjig kakor ob nočni tmimi večje iz barja. Tako se pogrezajo čedalje bolj, vedno bolj oddaljujejo od trdnega brega . . .

Tu in tam je prišel kdo navskriž s kakim duhovnikom, kapelanom ali župnikom. Sporekli so se za malenkost. Sovraštvo, ki je nastalo med njimi, se je povečalo in sedaj mrze tudi cerkev in vero, ker ne znajo ločiti osebe od stvari.

In tako gre naprej. Mar v korist slovenskega ljudstva?

Le malo je onih, ki so vzeli za podlago svojemu delovanju v šoli in javnosti vero, krščansko vero naše katoliške cerkve. Živa vera je vir, iz katerega crpa učitelj energijo za utrudljivo delo. Ta ga vspodbuja, ta mu kaže pot, po kateri naj koraka, ako hoče narodu res koristiti.

In to hočeš ti, hočemo vsi: „Kar more, to mož je storiti dolžan.“

Majhen narodič smo. Od severa in zahoda se zajedata v naš život dva mogočna soseda, naša stoletna sovražnika, ki v svoji zagrizenosti hočeta pokončati nas in ugrabiti našo last za svoje lačne sinove. Vrh tega nas tare gospodarska revščina, nevednost in več drugih nadlog. Vse to ovira narod v napredku, to ga tira v propad. Zato moramo vsi stanovi, ki ljubimo svoj rod, ki ljubimo zemljo, na kateri smo zrastli, ki ljubimo jezik, ki ga je govorila naša mati, napeti vse moči, da otmemo poginjajoči naš rod, pa ne samo otmemo, ampak vse moramo storiti, da ga povzdignemo kulturno in gospodarsko, da bode mogel tekmovati s svojimi sovražniki, kljubovati jim in se ohraniti.

Gotovo je, da smo učitelji poleg duhovnikov prvi poklicani v narodovo službo. Izobraženi smo, številni smo, po vseh krajih domovine živimo, poznamo ljudstvo, njegov značaj, njegove potrebe, zmožnosti. Znana so nam sredstva in pota, po katerih moramo voditi ljudstvo.

Naša naloga je vzvišena, delo naporno, odgovornost velika, a dolžnost neovržna.

Mi moramo in hočemo služiti ljudstvu vsi brez izjeme.

Ne ustraši se, tovariš moj! Bodi mož! To smo si obljubili. To nam ukazuje naša vest, naš poklic, naš Bog!

Na željo Ti v naslednjih pismih opišem, kakšen mora biti po mojih mislih slovenski učitelj.

Seveda Ti ne bodem podal celotne slike. Pokažem Ti nekaj lastnosti, ki jih mora imeti *pravi slovenski učitelj*.

Ti pa imej z menoj potrpljenje! Kar veš, da bi bilo bolje, popravi, pomanjkljivo pa dobrohotno dopolni!

Zdravstvuj!

Tvoj *Fran.*

Zimski dan.

(Praktična obravnava 130. ber. v II. berilu, oziroma 80 ber. v Josin-Gangl-ovem II. berilu.)

I. *Uvod*. Kateri letni čas imamo sedaj? Da, zimo imamo, in kako vse drugače je po zimi, kakor po letu. Ali sije tudi sedaj solnce tako gorko, kakor po letu? Skriva se vedno za goste megle in le redkokdaj posije malo gorkeje. Po zimi pogrešamo tudi prijaznih ptičic, ki so po letu tako veselo prepevale. Kam pa so šle nekatere ptičice? Res je, kajti ptički, ki se hranijo največ z žuželkami: s hrošči in z gosenicami, ne bi dobili po zimi pri nas potrebne hrane in zato se selijo v jeseni v gorkejša kraja, kjer dobijo tudi v tem času dosti mušic, hroščev in metuljev. A ptice, ki se hranijo s

semeni in z drugimi rečmi, ostanejo tudi po zimi pri nas. Mnogo teh se približa hišam, da od dobrih ljudi kaj dobé. Tako vidite po zimi v bližini hiš ptiče, kateri so po letu v gozdu in po poljih. Ali kdo pozna nekatere take ptiče? (Vrane, sinice). Zakaj pridejo te ptice v bližino hiš? Otroci, sedaj Vam pa hočem povedati še neko uganko. Poslušajte! „Kadar se rodi, je bel; kadar pa umira, je umazan. Kaj je to?“ (Lahko se pové tudi kaka druga.) Da, sneg je to. Sneg pokriva po zimi vsa polja in travnike, gozde in ceste. Oj, kako ste veseli, kadar pade sneg. Veselite se, ker si boste mogli napraviti sneženega moža. Pa tudi s sanmi se radi po snegu vozite. Vse to bi vas pa še mnogo bolj veselilo, ko bi le tako mrzel veter ne pihal, in bril okoli ušes in lic.

II. Ponavljajo se glavni znaki zime.

III. *Pripovedovanje*. Poslušajte, otroci! Hočem vam nekaj povedati. Bilo je neko zimo. Vse je bilo z debelim snegom pokrito, solnce je prav slabo sijalo in zelo mrzel veter je bril. Najprijetnejše je bilo v gorki hiši. Le nekateri otroci so bili raje zunaj na klanecu. In, kaj menite, kaj so delali tam? No, to, kar ste že tudi vi včasih delali. Vsak je imel svoje sani, pa jih je vlekel vrhu klanca. A sani so bile precej težke in v klanec se tudi ne gre prav lahko, zato se je držal vsak pripognjeno in krivo in vsakega je silno v roke zeblo. Oj, kako so imeli mrzle in trde roke, bile so jim kakor mrtve in niso mogli že skoro nič več držati z njimi. Pa, ko je kdo privlekel sani vrhu klanca, hitro jih je zopet zasuknil, dihnil si je parkrat v roke, vsedel se na sani ter zdrknil je po klanecu navzdol, da je bilo veselje. Nič ni bilo prijetnejšega, kakor tako naglo se peljati po klanecu navzdol. Pa večkrat se je tudi kdo prevrnil in drugi dečki so se mu smejali. A kdo se zmeni zato, ako se prevali v sneg; saj se hitro zopet pobere ter vleče svoje sani zopet navzgor. In tako so se otroci vozili skoro celo popoldne. V bližnji hiši pa je sedel pri oknu star mož, ter gledal skozi okno otroke, ki so se tako veselo vozili po snegu. Spomnil se je, da se je tudi on tako vozil, ko je bil še mlad in vsled teh lepih spominov na nekdanje mlade dni prišle so mu solze v oči.

IV. *Kratko ponovilo*. Kje so bili otroci? Kaj so delali? Kdo jih je opazoval? Česa se je spomnil? itd.

V. Učitelj prebere pesem.

VI. Učenci beró kitico za kitico in učitelj pojasnjuje manj znane besede in izraze, kakor: Solnce se od daleč skriva. (Skriva se za oblaki in za meglo, ne sije tako gorko, kakor po letu.) Tanek veter. (Oster, mrzel veter.) Premrli roci. (Od mraza so jim roke vse trde, kakor mrtve; ne morejo skoro nič več držati.) Drži se krivo. (Upognjeno, ker mora s silo vleči sani navzgor.) Starec. (Star mož.) Spomin se mu posili. (Na misel mu pride; spominja se.) Dni premišlja. (Misli na one dni svoje mladosti, ko se je tudi on tako igral.) Solze briše. (Od veselih spominov na nekdanje čase in od misli, da ne bode nikdar več mlad, da bi tako brezskrbno živel, pridejo mu solze v oči, solze veselja, pa tudi solze žalosti.)

VII. Splošno branje.

VIII. Pesem se memorira.

IX. *Uporaba.* a) Poiščite vse samostalnike! b) Določite jih po spolu! c) Sklanjajte jih! d) Uporabite te samostalnike kot osebke v golih stavkih! (N. pr. Dan je kratek. Solnce se skriva. Vrana leta. Hiša je poslopje. Veter piše. Sneg je debel. Klanec je nizek. Vas je majhna. Otrok je ubogljiv. Sani so lesene. Roka je premrla. Starec je pobožen. Spomin se posili. Solza je svitla.) e) Napišite te stavke ter podčrtajte osebke! f) Poiščite glagole ter jih spregajte! g) Spisovna naloga. (N. pr. Zima je. Sneg pokriva vso zemljo. Otroci so na klanecu in se vozijo s sanmi. Star mož jih gleda in se spominja svoje mladosti.)

X. *Nauk.* Otroci, kadar vas zelo zebe, ne hodite h gorki peči, da ne ozebete v roke in noge. — Po zimi radi potresajte ubogim ptičkom zrna in drobtinice.

J. N.

LISTEK.

Otrok v svitu božičnih praznikov.

Lepi božični prazniki so za nami! Vtihnili so angelski spevi na betlehemske livadah, vgasnila je svitla zvezda nad hlevom in kralji iz jutrovega s svojim sijajnim spremstvom so odšli... Minil je oni tajnostni čar, ki nehoté prevzame v teh dneh tudi ledena srca. — Toda eno podobo moramo vsi vzgojitelji iz teh svetih časov vzeti s seboj v življenje; stati mora vedno pred našim duhom kot sladak spomin. Iz nje moramo zajemati spoznavanje vzvišenosti našega poklica in sveto oduševljenje zanj. To je podoba — božjega deteta.

Božič je v prvi vrsti praznik otrok. Njim velja ob tem času vsa pozornost in naklonjenost starišev in vzgojiteljev. Tekmujoč med seboj jih skušajo vzradostiti z lepimi darili. Deca se zbira okoli obloženega in razsvetljenega drevesca ali ljubkih jasic in notranje veselje ji sije z obrazov. Pa tudi osiveli ded in sključena babica, ki stojita za njimi, občutita v takih trenutjih ginjenost v srcu in spomini jima nehoté splavajo nazaj v one srečne čase, ko sta tudi sama še bila — otroka.

Božič je praznik otrok, ker je sam večni Bog zapustil nebo in otrok postal. Gospod Izveličar je s tem, da je vzel podobo šibkega deteta nase, posvetil otroke in jih povzdignil do svoje lastne časti. Vsako dete, ako tudi revno in neznatno, mu je brat ali sestra, na vsakem se zrcali njegova podoba.

Kaj je po svoji naravi revnejše in onemoglejše kakor otrok? Kako nizko stopinjo ima v človeški družbi, kjer vlada le mogočnost in se šopiri kruta sila!

Zato se ne moremo čuditi, ako zaman iščemo pri paganskih narodih v starem veku ljubezni do otrok in prave vzgoje. Paganskemu očetu je bil otrok le mladič človeškega plemena, ki je bil izročen njegovi samovoljnosti. Smel ga je pridržati zase, pa tudi prodati ali umoriti. Zgodovina nam sporoča, da so Špartanci šibke in pohabljenе otroke izpostavljali v gozde, kjer

so jih raztrgale divje zveri. — Še celo pri omikanih in prosvetljenih Rimljanih je bila za časa cesarja Avgusta navada, da so položili novorojenčka pred očeta na tla. Ako je dete vzdignil od tal in je vzel v svoje naročje, bilo je rešeno, ako se je obrnil od njega proč moralo je umreti.

Vzgoja mladine je bila zanemarjena. Kjer nahajmo državne šole, kakor pri Grkih, služile so bolj razvoju telesnih moči, kakor duševni omiki. V grških gimnazijah so se urili otroci v tekanju, borenju in se k večemu še ob Homerovih spevih navduševali za domovino in junaške čine. Pri Rimljanih je bila vzgoja zasebna stvar, za katero država ni storila ničesar. O šolstvu, ki bi skrbelo za poduk vseh ljudskih slojev v tedanjem času nemoremo govoriti.

Paganstvu je izginil izpred oči nadnaravni namen človekov. Zato tudi ni poznalo prave vzgoje. In mali otrok je bil često žrtev nevsmiljenosti svojih lastnih starišev!

V teh razmerah je prišel na svet Jezus Kristus. Edinorojen sin božji je postal otrok; vzel je vso onemoglost, revščino, starost in vnanjo podobo otroka nase, da bi vnel naša srca, srca vseh vzgojiteljev, za svoje ljubljence.

Iz jaslic novorojenega božjega deteta sije luč in v njenem svitu se nam razkriva vzvišeni značaj otrokov . . .

Otrok je božja last. Od Boga je obdarovan z dušo in telesom, z razumom, srcem in voljo, in k Bogu ga zopet vodi njegov namen, njegova pot. — Starišem je otrok dan od Boga kot dragocen zaklad, da ga varujejo in vzgojujejo zanj, h kateremu je namenjen. Kakor je bil Jezus sam božji Sin, tako je tudi otroku podelil čast sinovstva božjega. Po vodi svetega krsta postane deležen te milosti, postane brat Kristusov, tempelj svetega Duha . . . Kolika razlika med paganskim naziranjem in naukom krščanstva!

Kakor je že pri svojem rojstvu gospod Izveličar hotel vzbuditi ljubezen do otrok, tako je tudi v svojem javnem delovanju vedno kazal nežno skrb za nje. Zato jim je dal angelja varuha, ki jih spremlja po vseh potih, jih varuje hudega in h krati „gleda obličje očeta, ki je v nebesih“. Zato jih je ljubeznivo vabil k sebi, jemal jih je v svoje naročje in jih blagoslavljal. Strašno gorje pa je zaklical vsem pohujševavcem nedolžnih otrok: „Kdor pohujša koga teh malih, ki v mene verujejo, bolje bi mu bilo, da se mu obesi mlinski kamen na vrat in se potopi v globočino morja.“ — In kako resne besede je govoril vsem vzgojiteljem, rekoč: „Ni volja mojega očeta, ki je v nebesih, da se kdo teh malih pogubi.“

Sveta cerkev je pojmovala nauk Kristusov, ki ga je oznanoval že iz jaslic, in izvrševal celo svoje življenje. Ohranila je ljubezen in skrb za otroke kot dragoceno oporoko svojega nebeškega ustanovitelja. Zavedala se je, da mora biti po volji nebeškega učitelja varuhinja in vzgojiteljica nedolžnih otrok. V tej zavesti svojega božjega poslanstva je ustanavljala šole in zbirala mladino okoli sebe; v tej skrbi za blaginjo otrok so nastali mnogostevilni redovi, ki so posvetili svoje delovanje poduku in vzgoji mladine. — Ako so ji pa hoteli iztrgati nedolžno deco iz njenega materinega naročja, kakor v naših časih, se je vstavljala takemu drznemu početju, dobro vedoč, da se s tem kršijo pravice njenega ustanovitelja . . .

Iz jaslic sije luč. In v njenem svitu spoznavamo v vsakem otroku brata in sestro novorojenega Izveličarja, najnežnejši del Kristusove črede, najdragocenejši zaklad svete cerkve. Zato se deca radostno zbira okoli jaslic, v zavesti, da je zlasti njo posvetil in počastil mali Ježušček. Stariši in vzgojitelji pa se ob pogledu na božje dete navdušujejo za svoje delovanje in mu pred jaslice v dar polagajo svoje sklepe, da hočejo v njegovem duhu nadaljevati delo, katero je on pričel že ob svojem rojstvu.

Dopisi.

(Maribor.) Učiteljsko društvo mariborske okolice je zborovalo tukaj dne 4. prosinca t. l.

Pri tem zborovanju je govoril gospod učitelj J. Hernaus - Selnica — o predmetu „Učitelj in filozofija“. V svojem govoru je naglašal važnost modroslovja kot podlago vzgojeslovju in vsem drugim znanostim ter toplo priporočal gospodom tovarišem, naj se pridno poprimejo študij velevažnega modroznanstva.

Pri svojem zborovanju dne 3. listopada m. l. pa je naše društvo poklonilo velezaslužnemu svojemu dosedanjemu okr. šol. nadzorniku, gospodu ravnatelju H. Schreinerju lep album s slikami učiteljstva mariborske okolice. Gosp. ravnatelj, zahvalivši se za dragi mu spominek, je zagotovil učiteljstvu, da bode tudi v bodoče po svojej moči deloval v prospah učiteljstva in šolstva. —o—

(Iz Goriškega.) Učiteljsko vprašanje sili na dan po vsem cesarstvu. Učiteljstvo se tedaj ne počuti prav dobro v dosedanjih razmerah. Energično zahteva zboljšanja gmotnega stanja.

Gospodje na deželnozborskih sedežih so bili po nekod zboljšali učiteljstvu vsaj za prvo silo plače. Samo dežela, ki razmerno najslabše plačuje svoje učitelje — naša dežela molči. Sicer nas gospodje obsipajo z obljubami, izgotovljenimi načrti — a izpod palca do sedaj niso dali še ničesar. Da učiteljstvo na Goriškem trpi, ni pretirano in je to vsakemu znano ter se je razpravljalo že povsod — sevé brez uspeha!

Ni treba več, samo omenjam, da smo učitelji pri nas razvrščeni v tri razrede: v I. s 600 gld., v II. s 500 gld. in v III. s 400 gld. letne plače.

Uvrščenje oskrbuje vsak okraj sam zasé in sicer gre v I. vrsto $\frac{2}{10}$; v II. in

III. vrsto pa po $\frac{1}{10}$ učiteljev — a ne vseh — kakor bi bilo pravično — temveč le stalno nameščenih učiteljev. Tako čaka učitelj petnajst in še več let predno pride v višjo vrsto. Učiteljice dobivajo 80%.

Da je pri nas učiteljsko vprašanje tako „nazaj“, se imamo zahvaliti deželnim zakonom, ki določujejo, da mora vsak okraj skrbeti za svoje šole in učitelje. Vsled tega naši okrajni šolski zalogi široko zevajo, straši jih obilica tisočakov dolga — a davkoplačevalci so s šolskimi dokladami tako obloženi, da kar stokajo.

Deželni šolski zakon bi rešil vse. Do tega pa smo še daleč, kajti stare grehe je težkó popravljati. Ako se kaj popravi, bodem poročal.

Srečno novo leto vsem somišljenikom!

—n—

(Z dežele.) („Učitelj in duhovnik“). V prvi številki letošnjega „Učit. Tovarisha“ poskuša nekdo opisati razmerje med učiteljstvom in duhovstvom. Začenja pa z malo resnično trditvijo: V zadnjem času je pričela duhovščina hud boj proti učiteljstvu. Ta pojav, dasi jako žalosten je popolnoma naraven, je neobhodna posledica sedanjih razmer (!) med učiteljstvom in duhovščino. „Povzročili ga nismo mi, povzročil ga je duh časa . . .“

Kaj naj rečemo na té besede? Mnogokrat se je že povdarjalo, da duhovščina ni pričela boja proti učiteljstvu. Duhovščina še ničesar ni vedela o tem boju, ko so se že tu in tam oglašali liberalni učitelji s parolo: „Boj proti f . . .“ To tudi pisatelj dotičnega članka sam posredno priznava, ko piše: „Povzročili ga nismo mi, povzročil ga je duh časa“. Toda kaj je to „duh časa“? „Duh časa“ ničesar ne povzroči. Recite raje: povzročili smo ta boj mi učitelji, ki smo se navzeli liberalnega duha. To je pa res-

nica! zapeljani po liberalnih in pozneje po demokratskih časnikih so zavrgli mnogi učitelji verska načela in oblekli liberalni „svobodno-napredni“ plašč, ter se kot bojna četa razpostavili v boj proti duhovščini. Dogodki zadnjih mesecev so vam menda še v spominu! Da duhovščina vpričo takih napadov ni mogla hladna ostati, je umevno.

Pisec pravi dalje „ker je šolski zakon učiteljstvo oprostil duhovniške podložnosti in ker imamo sedaj druge predstojnike, katerim moramo vstrezati, pač ne more nihče zahtevati, da bi se prostovoljno proglasili sužnjem svečnikov!“ Kolika smelost! Kdo pa zahteva od vas, da bi se proglasili sužnjem svečnikov? Izpolnite svoje verske dolžnosti, delujte vzajemno z duhovščino v blagor slovenskega ljudstva, ne podirajte tega, kar ona s trudom zida, in mir bode med učitelji in duhovniki. Ali ste raje sluge liberalnih prvakov, nego sodelavni duhovnikov?

„Pričeli ste boj. No, mi se tega boja ne bojimo! Naša „Zaveza“ vam je tako mogočna falanga, da je ne prodrete nikdar. Poleg tega je duh časa z nami, zato je tudi prihodnost naša . . . Mi se torej boja ne bojimo, a to prosimo: Poslužujte se pri njem poštenega orožja.“

Po našem mnenju je „duh časa“ slabo poroštvo za prihodnost. Duh časa se iz-

preminja, torej tudi prihodnost slovenskega učiteljstva ne bode stalna in trdna. In ali je to že vse, če je z vami časa duh? Ako pa z vami ne bodo otroci, ako z vami ne bode ljudstvo, ako z vami niso slovenski krščanski stariši, ako z vami ne bode — slovenski narod? Sami morate uvideti, da mora biti potem vaše delovanje med ljudstvom brezuspešno.

Pravite: „Mi vzgajamo otroke v katoliškem duhu. Vse slovensko učiteljstvo poučuje v pravem katoliškem duhu. Pa recimo, da je morda kje učitelj, ki bi bil toliko nespameten, da bi učil proti veri, tedaj imate vi kot varuhi verskih naukov dolžnost in pravico, naznaniti dotičnika merodajnim oblastvom.“ — Lepa hvala za pouk in posebej še za priznanje, da je duhovnik vendar tudi čez učitelja postavljen, kot varuh verskih naukov. Samo da ne bodete v takih slučajih ravnanje duhovnikovo imenovali vohunstvo, ovaduštvo ali denunciacijo! — Ako pa hoče duhovščina, nji na čelu škof, tudi pri učiteljstvu gojiti verskega duha, tedaj vam zopet ni všeč. G. Dimnik je lani zapisal v „Uč. Tovarišu“ zlate besede: „Sicer pa bodi v vsem učitelj otrokom najlepši zgled“. Da, prijatelji, zgled, zgled! S svojim zgledom bodite učitelji mladine in slovenskega ljudstva, potem bode — mir med nami. —i.—

Slovstvo.

Nove Poezije. Napisal A. Aškerc. — V Ljubljani 1900. Založila Ig. pl. Kleinmayer in Fed. Bamberg.

Ocena te knjige ne spada v naš list. Omenjamo samo, da se Aškercu radi nje zažiga mnogo preveč kadila, se posebno v „Lj. Zvonu“, kjer se ti možjé: Aškerc, Govekar, Cankar i. dr. kadé — drug drugzega. Kakor že poprejšnjih, tako tudi duh teh „novih poezij“ ni duh katoliškega duhovnika — jezik je pa

tudi v mnogih pesmih brez vsake pesniške finesce.

Zvonček. List s podobami za slovensko mladino. Izdaja in urejuje Engelbert Gangl. V Ljubljani. Leto I. Št. 1.

Rojstvo, krstni botri, ime in prva številka tega novega mladinskega lista — vse skupaj nam ni nič povšeči. Rodil se je listič iz liberalnih starišev s tem očitnim namenom, da izpodrine „Vrtec.“ Krstna botra sta mu bila,

kakor dopoveduje sam — med drugimi župan Ivan Hribar in Jan Lego v Pragi. Ime „Zvonček“ se pa nekako tako glasi, kakor: pripravljane mladine na — „Zvon.“ Vse to nas čudno moti in nam še tolikanj bolj vsiljuje vprašanje: „Kaj pa je tebe treba bilo?“ Kaj, ali ne zadostuje „Vrtec“ potrebam naše mladine? Zadostuje pač in trideseto leto že izborna zabava in poučuje slovensko deco — toda, jeli-te, urednik mu je k a t o l i š k i duhovnik! To pa je že greh dandanes, ko mora seme liberalizma pasti na sleharno njivo...! Zato povsod na dan s konkurenco!

Toda pogledjmo, kakšen pa je ta „Zvonček“, ki bode odslej — upamo, da ne nevarno — konkuriral z „Vrtem.“ Glava mu je menda secesijonistiška — ali kako bi imenovali tako „glavo“, v kateri je naslikanih šest otrok, a vsi kažejo čitatelju „žlahtnejši“ del svojega bitja. Tudi ostale slike niso prida. Sosebno čudne so one tri glave na predzadnji strani. To je zares — dekadentska umetnost, za katero, hvala Bogu, nimamo smisla...!

Berilo te prve številke, no, berilo je pa pač tako, sami ne vemo kakšno. V o d e n o, to bode menda najboljši izraz. Fraza in smertertam kako čuvstvo — duha pa nič! Bojimo se, da bode „Zvonček“ vzgajal deco s

samim natornim čustvovanjem, s tistim omlednim „človečanstvom“, ki je brez verskih idealov res samo sanja in blesteča — publica...

Vsi pravi vzgojitelji in mladino ljubi naj le raje ostanejo zvesti dobro obdelovanemu našemu „Vrtecu.“

Što da uči po nedjeljama majka svoje čedo. — Pouka malenih u krščanskoj vjeri. — Njemački napisala M. pl. P. S dozvalom spisateljice prevela dva bogoslovca. U Senju. Tisak i naklada T. Devčić & Comp. (Cena 60 vinarjev.)

Krasna knjižica! Petdeset kratkih nedeljskih „propovedičič“, v katerih razlaga krščanska mati svojemu otroku najvažnejše nauke o Bogu, o duši, o Jezusu. Pisateljica jih je sestavila prvotno za svoje malo, štiriletno dete, kojemu jih je „izmenice dotle ponavljala, dok nije sve što je u njima potpuno shvatilo...“ Srečno dete, ki je imelo tako mater-vzgojiteljico! — Delce je pisano preprosto, ljubeznivo, prizrčno: tako pač, kakor govori ljubeča mati svojemu otroku. Prevod je lep in lahak. Omikanejšim materam ter gospodičinam učiteljicam, kakor tudi gospodom katehetom to knjižico toplo priporočamo!

— ab —

Solske vesti.

Izpremembe pri učiteljstvu na Kranjskem. V staležu ljudsko šolskih učiteljev so se pomaknili: iz drugega v prvi razred: nadučitelji K. Gašperin, J. Kernc, Jos. Bozja in učitelj Josip Čop; iz 3. v 2. razred: učitelji Franc Kenda, Jan. Wohinz, Jos. Gregorin, Josip Pintar, Jan. Potrato, nadučitelj H. Likar, učitelj Jern. Černe, nadučitelj Josip Göderer in učitelj L. Jelenec ter učiteljici Avg. Mattanovič in M. Blahna; konečno iz 4. v 3. razred: učitelji M. Ivanetič, M. Šribar, T. Bitenc, nadučitelj B. Andoljšek, učitelj J. Erker, Fr. Kopicar, nadučitelji: Fr. Razpotnik, Avg. Korbar, Alfr. Eisenhut, učitelji

Jos. Križnar, Anton Arko in Vikt. Jaklič, ter učiteljice Al. Bizalj, J. Dolinar, Vikt. Praprotnik, Pavla Götzl, M. Mlakar in J. Velepíč. — Imenovani so bili: Učitelj v Loškem potoku Jan. Malnarič nadučiteljem in prov. učiteljica v Čatežu Pavla Tavčar za definitivno, oba za Sv. Križ pri Novem mestu; prov. učitelj v Borštu pri Trstu, Ant. Bezeg za učit. in vodjo v Banjiloki; prov. učitelja Jan. Loser v Lienfeldu in R. Zore v Komendi pri Svetem Petru definitivnima; prov. učiteljice Jera Zemljan v Tomišlju, Kar. Hann na Dobrovi, Ida Zarli v Kočevju in Pavla Tomšič v Šent Rupertu definitivnimi, Provizorična učiteljica Stanislava

Zar nik definitivni začasno za Koprivnik. — Premeščena sta vodja Konr. Barle z Roba v Metliko in učiteljica Ant. Rott iz Srednje vasi pri Kočevju v Horjul. — Redni učitelj na tuk. realki Alb. Belar in veroučitelj na kranjski gimnaziji dr. Fr. Perne sta dobila naslov profesorja in sta definitivno potrjena.

V deželni šolski svet štajerski sta imenovana, iz Sp. Štajerske kanonik dr. Ivan Križanič in ravnatelj Julij Glavacki. — Poslednje imenovanje je Nemce brez vzroka razburilo, ker mož ni posebno naklonjen Slovincem.

Šolska Matica. Osnovni shod „Slovenske šolske Matice“ je vršil dne 28. decembra v konferenčni dvorani c. kr. velike gimnazije v Ljubljani pod predsedstvom g. ravnatelja Andreja Senekoviča. Vdeležilo se je tega shoda okoli 40 zastopnikov učiteljstva. Navzočih je bilo več srednješolskih profesorjev in katehetov, profesorjev z učiteljišč, in ljudskih učiteljev iz Kranjske in Štajerske. Društvena pravila, o katerih je poročal gospod ravnatelj Schreiner iz Maribora, so se vsprejela z neznatnimi izpremembami. V začasni odbor so bili izvoljeni: ravnatelj Schreiner (predsednik), učitelj Dimnik, nadučitelj Gabršek, ravnatelj Hubad, profesor Levec, prof. Matek, prof. dr. Medved, nadučitelj Nerat in ravnatelj Senekovič.

Društvo katoliških učiteljic v Gorici je imelo 24. decembra svoj 16. redni shod. Duhovni voditelj g. dr. Jožef Pavlica je govoril o rojstvu Gospodovem. Društvenice so sklenile naročiti novi šolski list „Slovenski Učitelj.“ (Vrlo! Uredn.)

Mirka Holzinger pl. Weidich,
predsednica.

Novi okrajni šolski nadzorniki na Sp. Štajerskem. Imenovani so za okraje Wildon, Lipnica, Arvež, Cmurek in Radgona g. Alois de la Motte, nadučitelj v Judenburgu; za okraje Maribor,

Sv. Lenart in Slov. Bistrica g. dr. Jan ko Bezjak, c. kr. profesor v Mariboru; za okraje Gornja Radgona, Ljutomer, Ptuj, Ormož in Rogatec zopet gospod Ivan Ranner, ravnatelj v Laškem trgu; za okraje Marenberg, Konjice, Šoštanj in Slovengradec g. Ivan Dreflak, nadučitelj v Rogatcu; za okraje Šmarje, Celje, Vransko in Gornjigrad g. Jožef Sapanek, nadučitelj v Grižah; za okraje Kozje, Laško, Sevnica in Brežice zopet g. Gust. Vodušek, nadučitelj v Trbovljah in za mesta Maribor, Celje in Ptuj g. Franc Frisch, ravnatelj meščanske šole v Mariboru. — Nemški listi so silno besni, ker je okr. šolskim nadzornikom mariborskega okraja imenovan prof. dr. Bezjak. In vendar je to le neznatna drobtina, ki je padla Slovincem raz vladno mizo. Kako daleč smo še od narodne enakopravnosti, priča imenovanje Alojzija de la Motte nadzornikom za arvežki in cmureški okraj. Ta je trd Nemec, ki ne zna besedice slovenski, in vendar ima v svojem področju štiri slovenske šole! Nadzorovanje teh šol mu bode popolnoma nemogoče. Deželni šolski nadzornik Linhart že skrbi, da se Slovincem predobro ne godi!

Jubilejno podporno in hranilno društvo učiteljic je imelo svoj prvi občni zbor 30. dec. m. l. v „Nar. domu“ v Ljubljani. Na dnevnem redu sta bili razun običajnih točk dve predavanji: „Ženska ročna dela“ (gdč. Vita Zupančič) in „Naše dekliške šole“ (gdč. J. Miklavčič-Kranj). Vsprejetih je bilo več resolucij in samostojnih predlogov o dekliških srednjih šolah, o razpisu učiteljskih služb, organizaciji društva in dr. Gospodična Ag. Zupan predlaga, naj se vpošlje „Zavezi učit. društev“ prošnja za brezplačni sprejem društva in gdč. Demšar svetuje naj se društvo odpove vsakemu prepiru na šolsko političnem polju. Oboje obvelja.

— Nam se zdi, da si zadnja dva predloga nasprotujeta. Ako nočete politikovati, čemu pa silite v Jelenčevo „Zavezo“, ki vas izrablja za politiške demonstracije.

Društva. Društvo za napravo učiteljskega konvikta je imelo 28. decembra dopoldne v „Narodnem domu“ svoj občni zbor. Predsednikov namestnik Gabršek je pozdravil zborovalce. Tajnik Režek je podal poročilo o društvenem delovanju v preteklem letu. Društvo šteje okoli 400 udov. Iz poročila blagajnikovega (Dimnik) povzamemo, da znaša društveno premoženje sedaj 5244 gold. 82 kr. — V odbor so bili izvoljeni gg.: Žumer (predsednik), Gabršek (I. namestnik), Cepuder (II. namestnik), Režek (tajnik), Dimnik (blagajnik), Črnagoj, Furlan, Gangl, Likar, odborniki. — Takoј potem je zborovalo „Slovensko učiteljsko društvo“. Predsednik Režek je razvijal tridesetletno delovanje tega društva in se spominjal za njegov razvoj zlasti zaslužnih mož: Praprotnika, Tomšiča in Močnika. Tajnik Gangl je govoril o delovanju društva v preteklem letu in blagajnik Črnagoj o finančnem stanju. Dimnik je poročal o Franc-Jožefovi vstavi za učiteljske sirote, in učitelj Likar je stavil nekatere predloge, ki zadevajo razmere učiteljev do šolskih oblasti. V odbor so bili izvoljeni gg.: Režek, Likar, Gangl, Črnagoj, Dimnik, Jelenc, Gabršek,

Letnar, Verbič. Zborovanje se je zaključilo s trikratnim „Slava“ klicem na presvetlega cesarja.

Na mariborskem učiteljsčju je razpisano mesto začasnega glavnega učitelja za vzgojeslovje, nemški in slovenski jezik, oziroma vzgojeslovje, in nemški jezik, za zemljepisje in zgodovino. Prošnje se morajo vložiti službenim potom do 25. jan. V prošnjah se mora navesti tudi doseđanji službeni čas, zaradi določitve kvinkvenalk.

Razpisane učiteljske službe. Na novoustanovljeni enorazrednici v Bukovju pri Postojni je razpisano mesto učitelja voditelja. Prošnje do 16. prosinca na c. kr. okr. šolski svet v Postojni. — Na četverorazrednici pri Devici Mariji v Polju učiteljska služba s postavnimi dohodki eventuelno v začasno nameščenje, toda samo za učitelje. Prošnje do 31. januarja t. l. na c. kr. okr. šolski svet ljubljanska okolica. — Na trirazrednici v Leskovcu je razpisana učiteljska služba v stalno ali začasno nameščenje. Prošnje do 31. januarja 1900. na c. kr. okr. šolski svet v Krškem. — Na četverorazrednici v Srednjivasi pri Kočevju je razpisana učiteljska služba v stalno ali začasno nameščenje. Prošnje do 31. januarja na c. kr. okrajni šolski svet v Kočevju.

Drobtine.

Našim somišljenikom! „Slovenski Učitelj“ je bil po vseh krajih slovenske domovine veselo pozdravljen. Na mah si je pridobil obilo prijateljev in naročnikov, tako da more mirno zreti v bodočnost. Obstoj in razvoj mu je zagotovljen! Posebno toplo sta priporočala list „Slovenec“ in „Primorski list“. Od mnogih krajev so

nam došli iskreni pozdravi, od nekod celo pesnišk pozdrav v krepko donečih šestomerih. Poleg Kranjske se je zlasti mnogoštevilno odzvala zelena Štajerska. Ker jih je še veliko število takih, ki so prvo številko sprejeli, pa se še niso naročili, pričakujemo, da se kmalu z naročnino oglašé. — Celo naši nasprotniki

niso mogli „Slov. Učitelju“ ničesar očitati. Vsa njihova kritika se vrti okoli tiskovne pomote „22. decembra 1900“. — Navdušenje, s katerim je bil naš list vzprejet, nam je svedok, da je bil — potreben. Zato je naše geslo: Naprej, z božjo pomočjo!

Tako je prav! Iz učiteljskega društva za ptujski okraj so izstopile učiteljice gdč. Micika in Tončka Štupca, Mahnič in Terstenjak vsled napadov jungovcev. Okusile so menda dovolj, kakšna je liberalna in mokraška „svoboda“, ki se označuje v naših dneh. Krščanski učitelji in učiteljice, ne pustite se terorizovati od nasprotnikov!

Učitelji in poštna služba. Mnogo učiteljev je po dovršenih ukih prestopalo k poštni službi. Sedaj pa so poštna ravnateljstva izdala naredbo, da se učitelji ne smejo več sprejemati v poštno službo, ker učiteljev primanjkuje na šolah. Mi mislimo, da je to prevelika skrb poštних uradov za šolo, ker se s tem krati učiteljem prostost.

Starosta avstrijskih učiteljev so nedavno pokopali v Stramingu. Umrli 92 letni Tobija Peyfuss je učiteljeval šestdeset let.

Vzgojno načelo gosp. ravnatelja H. Schreinerja. (Iz zapisnika učiteljske konference za Maribor 1899.) Vzgojna naloga šole je — kakor sem vselej naglašal — prva in najvažnejša. Zlasti pa še povdarjam, kar se mi v sedanjih časih posebne važnosti zdi, in to je v e r s k a v z g o j a.

Ne dajte se po praznih govoricah-frazah — vsakdanjega slovstva motiti, da bi tej strani vzgoje manjšo pozornost obračali. Ne poznam namreč nobenega imenitnega pedagoga, ki bi verski vzgoji v svojem vzgojnem zistemu ne prisoyal prvega mesta. Kako je pospeševati versko vzgojo, mi ni treba šele tukaj razvijati, prešinjati mora ves pouk. — Posebne važnosti je molitev, katera se mora pred vsem pravilno izgovarjati, z zbranim duhom (pobožno) in slovesno izvrševati.

— o.

Učitelji mariborskega okraja, ki so doslej imeli skupno učiteljsko društvo, so se razdružili v slovensko in nemško skupino. Horvatekov nauk, „da je otročarija delati razliko med Nemci in Slovenci“ se še ni vkoreninil.

„Katoliški duh“ v „Učiteljskem Tovarišu“. Liberalni učitelji zatrjujejo, da poučujejo otroke v katoliškem duhu in da jim dela krivico, kdor bi o tem dvomil. „Tovariš“ jih pa seveda v tem „katoliškem duhu“ še potrjuje. Tako n. pr. v prvi letošnji številki pohvali misijone, rekoč: „Po vseh kotih delujejo misijoni v prid socialnemu in političnemu klerikalizmu“. Potem pa kliče svoje oprode na boj zoper rastoči vpliv klerikalstva. — Ali ni to pristno katoliško??

Stanje šol v Črnigori. V šolskem letu 1898/9. je bilo v Črnigori 100 šol s 122 učitelji in štiri učiteljicami. Učiteljice so v Cetinju, Nikšiču, Busu in Podgorici. Med učitelji je sedemnajst duhovnikov, ki opravljajo učiteljsko službo,

---

„Slovenski učitelj“ izhaja dvakrat na mesec (1. in 15.).

Cena mu je na leto 5 K, na pol leta 2 K 50 h.

Urejuje in izdaje: Fran Jaklič, učitelj. — Oblastim odgovoren: Ivan Rakovec.
Rokopisi, naročnina in reklamacije naj se pošiljajo: Uredništvu „Slovenskega učitelja“ v Ljubljani.